

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.13>
УДК 343.985:343.344

Сергій Анатолійович Перетятко
аспірант кафедри кримінального процесу
та криміналістики факультету № 1
Інституту з підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5264-3599>
E-mail: Peretiatko@gmail.com

Львівський державний університет внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТ. 263-1 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

На підставі аналізу наукових точок зору та практики розслідування незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв, визначено типові види судових експертиз, які проводяться у таких кримінальних провадженнях. З'ясовано значення виокремлених судових експертиз для кримінального процесуального доказування, визначено типові помилки при їх призначенні та проведенні, запропоновано шляхи їх уникнення та вирішення.

Ключові слова: *судова експертиза, розслідування, вогнепальна зброя, балістична експертиза, вибухові пристрої.*

Постановка проблеми. Очевидно, що при розслідуванні злочинів, передбачених ст. 263-1 Кримінального кодексу України (далі – КК України), встановити належність відповідних предметів до зброї, боєприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв шляхом слідчого огляду, вирішити інші криміналістично значущі питання не представляється можливим навіть за участю відповідного фахівця. Найчастіше об'єкти, які оглядаються, при наявності окремих ознак, на перший погляд, впевнено можуть бути віднесені до конкретних видів предметів озброєння, але насправді такими не є (наприклад, якщо мова йде про газову або саморобною зброю, виготовлену на високому технологічному рівні).

Завдання зі встановлення факту, місця виготовлення предметів озброєння, їх застосування, виявлення джерела придбання таких предметів, справжності документів на них тощо потребує проведення відповідних експертиз. Судова експертиза є найбільш кваліфікованою формою використання спеціальних знань у кримінальному процесі і має

особливе значення для встановлення обставин злочину, передбаченого ст. 263-1 КК України. Відтак під час досудового розслідування з'являється нова інформація, що має доказове значення, яка не може бути отримана іншими процесуальними засобами.

За результатами проведеного нами аналізу кримінальних проваджень при розслідуванні злочинів, передбачених ст. 263-1 КК України, найчастіше проводяться такі види експертиз: комплексна молекулярно-генетична, дактилоскопічна та балістична (вибухотехнічна) експертиза (69 %); балістична (72 %), трасологічна (66 %), вибухотехнічна (37 %) молекулярногенетична (20 %); дактилоскопічна (16 %); комп'ютерно-технічна (5 %) та почеркознавча експертиза (3 %). У разі обґрунтованих сумнівів щодо осудності особи, підозрюваної у вчиненні злочину, передбаченого ст. 263-1 КК України, призначається і проводиться судово-психіатрична експертиза (7 %).

У будь-якому разі значення аналізованого засобу отримання доказів є беззаперечним, а перелік застосування конкретних експертиз при розслідуванні вказаних злочинів, зазвичай, залежить від отриманих на початковому етапі розслідування фактичних даних, які у подальшому можуть бути використані як докази у кримінальному провадженні. При цьому, кожному виду експертиз властиві свої завдання (діагностичні, ідентифікаційні або ситуаційні), які впливають з особливостей обставин розслідуваного злочину, а перелік запитань, що виносяться на вирішення експерта, залежить від обсягу завдань, які потрібно вирішити за допомогою застосування спеціальних знань.

Отже безперечною є важливість оптимізації розслідування незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв, що є одним із першочергових завдань у боротьбі зі злочинами, вчиненими із використанням вказаних предметів озброєння. Ключове місце у зазначеній діяльності відіграє використання спеціальних знань у формі судової експертизи, що й зумовило вибір проблематики, спрямованість та зміст наукової статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання пов'язані з оптимізацією розслідування незаконного поводження з вогнепальною зброєю та іншими предметами озброєння досліджували у своїх працях вітчизняні науковці: Д. В. Андрєєв, А. Ф. Волобуєв, І. В. Гора, В. В. Коваленко, В. А. Колесник, В. О. Коновалова, А. В. Кофанов, Є. Д. Лук'янчиков, С. П. Мельниченко, В. Г. Лукашевич, О. С. Тарасенко, К. О. Чаплинський, В. С. Шаповалова, О. О. Юхно та інші.

Наукові здобутки та окремі висновки зазначених науковців лягли в основу дослідження особливостей призначення та проведення судових експертиз під час розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 263-1 КК України.

Мета дослідження. Здійснимо аналіз найбільш типових видів судових експертиз, що призначаються під час досудового розслідування

незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв; з'ясуємо значення вказаних експертиз для кримінального процесуального доказування; визначимо типові помилки при призначенні та проведенні судових експертиз та запропонуємо шляхи їх уникнення та вирішення.

Викладення основного матеріалу. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про судову експертизу» судова експертиза – це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування чи суду [1]. Оскільки відповідно до ст. 84 КПК України джерелом доказів у кримінальному провадженні є висновок експерта, то в розслідуванні та розкритті злочинів, передбачених ст. 263-1 КК України, експертизи посідають одне із визначальних місць [2].

Відповідно до ст. 243 КПК України експерт залучається за наявності підстав для проведення експертизи за дорученням слідчого судді чи суду, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження [3]. Вирішення питання щодо призначення відповідної експертизи залежить від обставин вчиненого злочину, слідчої ситуації, висунутих версій, отриманих доказів у ході проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД), та питань, які необхідно з'ясувати за результатами проведення експертизи.

Аналіз слідчої та експертної практики, а також спеціальної літератури свідчить про недостатню науково-теоретичну і практичну розробку проблем експертно-криміналістичного дослідження предметів озброєння (приміром, боеприпасів, набоїв тощо), що становлять предмет злочину, передбаченого ст. 263-1 КК України.

Одним з чинників, які негативно відображаються на об'єктивному розслідуванні злочинів, передбачених ст. 263-1 КК України, є помилки процесуального та організаційно-методичного характеру, яких припускаються як співробітники органів досудового розслідування, так і самі експерти. На нашу думку, невміння особи, яка здійснює розслідування, правильно визначити обсяг експертного завдання і комплекс питань можна пояснити недостатнім знанням можливостей відповідних експертиз та відсутністю досвіду використання її даних у сукупності з іншими доказами. Охарактеризуємо такі помилки та визначимо шляхи їх уникнення та усунення у досліджувані кримінальних провадженнях.

Недбале-формальне закріплення встановлених фактів у абсолютній більшості випадків розслідування злочинів, передбачених ст. 263-1 КК України, полягає в таких порушеннях: вилучення зброї не здійснюється в момент затримання особи, яка вчинила злочин на місці; вилучення предметів озброєння при складанні відповідного протоколу оформлюється без відображення їх індивідуальних відмітних відомостей і ознак (марка, модель, маркування, покажчик номера, сліди механічної обробки тощо), а вказується лише вид зброї і особа, у якої дана зброя вилучається; не

вживаються заходи з вилучення «по гарячих слідах» одягу підозрюваного та змивів з його рук для подальшого дослідження на предмет виявлення слідів мастила, залишків фарби зброї, слідів порохових газів тощо для проведення ідентифікації; не вживаються заходи зі збереження на предметах озброєння слідів рук і біологічних об'єктів, що дозволяють призначити відповідні експертизи та ідентифікувати власника виявленого предмета озброєння.

При розслідуванні злочинів, передбачених ст. 263-1 КК України, мають місце випадки бездумного переписування з методичної та довідникової літератури питань, які ставляться перед експертом, без урахування обставин конкретної події, що в свою чергу, не впливає на якість розслідування і займає робочий час експерта. У зв'язку з цим слідчому рекомендується, враховуючи обставини розслідуваного злочину, проконсультуватися з експертом, який володіє спеціальними знаннями і практичним досвідом у проведенні певного виду експертиз. Методична допомога з питань підготовки матеріалів на експертизу може бути надана на місцях експертами відповідних експертних установ.

Існує практика постановки запитань або завдання перед експертом у постанові про призначення експертизи про проведення перевірки поданих слідів або об'єктів за криміналістичними обліками, що саме по собі є порушенням процесуального законодавства. Неточна постановка запитань, яка спричиняє двояке їх розуміння, спонукає експерта до вирішення завданням відповідно до власного розуміння його суті, що може розходитися з початковим задумом суб'єкта доказування. При розслідуванні вказаних злочинів на судово-балістичну експертизу доцільно ставити питання, що стосуються справності зброї та можливості здійснення пострілів за певних обставин.

Судово-балістичні експертизи призначаються для вирішення широкого кола завдань ідентифікаційного та неідентифікаційного характеру, пов'язаних з дослідженням вогнепальної зброї, боєприпасів, слідів пострілу з самої зброї, на ураженій перешкоді й особі, що стріляла. До об'єктів судово-балістичної експертизи можна віднести: вогнепальну зброю, її деталі і механізми, стріляючі пристрої, ракетниці, стартові, будівельно-монтажні пістолети, пневматичну, газову зброю, боєприпаси, патрони та їх частини (гільзи, капсулі, кулі та ін.), матеріали, інструменти та механізми, які використовуються для виготовлення зброї, стріляні кулі і гільзи, сліди застосування вогнепальної зброї, матеріали кримінального провадження (протоколи огляду, показання свідків, підозрюваного, фотознімки, креслення, схеми тощо), зразки, отримані під час проведення експертизи, матеріальна обстановка місця події [4, с. 117].

Судово-балістичні експертизи у досліджуваних кримінальних провадженнях можуть вирішувати завдання з: дослідження бойових властивостей та матеріальної частини вогнепальної зброї (визначення виду, моделі, зразка вогнепальної зброї, визначення справності зброї і придатності до стрільби тощо), способу її виготовлення; дослідження боєприпасів до ручної стрілецької зброї, у т.ч. встановлення однорідності патронів та способу їх виготовлення; ідентифікації зброї за слідами на снарядах та на гільзах;

дослідження атипової вогнепальної зброї; визначення номеру шроту за слідами на пижах; визначення виду снаряду за слідами на внутрішній поверхні стріляних паперових гільз; визначення номера дроби за слідами на внутрішній поверхні стріляних паперових гільз та тощо. [5, с. 234-237; 6, с. 12-13].

Непоодинокими є випадки, коли питання, які ставляться перед експертом, повинні відповідати двом ознакам: по-перше, вони не повинні виходити за межі спеціальних знань експерта, по-друге, їх формулювання повинні дозволити дати на них однозначну відповідь.

У зв'язку з тим, що технічне і криміналістичне поняття справності вогнепальної зброї не збігаються, різняться й критерії справності або несправності. Крім того, неприпустимо вирішувати питання про справність саморобної, кустарної і переробленої зброї. Відносно об'єктів двох перших груп відсутня нормативно-технічна документація, а третя категорія об'єктів несе сліди порушення справності (наприклад, укорочення ствола у обрізі тощо), тобто зброя перестає відповідати нормативам. Тому в цьому випадку доцільно говорити лише про справність неперероблених вузлів і механізмів.

Подекуди особи, які здійснюють розслідування у кримінальному провадженні, виносять на вирішення експерта питання про приналежність предмета до відповідного предмета озброєння незалежно від очевидності способу його виготовлення. Незважаючи на те, що заводський спосіб виготовлення таких предметів, зазвичай, очевидний і зброя заводського виготовлення відповідає всім криміналістичним критеріям належності до вогнепальної зброї і має всі її ознаки, варто враховувати, що питання про віднесення вогнепальної зброї, боеприпасів, їх справності, придатності до стрільби і багато інших питань можуть бути вирішені тільки в ході проведення судової експертизи. Це має відношення до всіх зразків заводського зброї, в тому числі переробленої, наприклад, обрізи мисливських рушниць (оскільки укорочення ствола може вплинути на його балістичні властивості).

При призначенні експертизи необхідно враховувати низку умов, дотримання яких дозволить використовувати можливості експертизи найбільш ефективно. Зокрема, необхідно звертати увагу на некомплектність вогнепальної зброї (відсутність окремих частин і деталей), положення деталей ударно-спускового механізму зброї. Некомплектність нерідко служить підставою для постановки слідчим питань про можливість здійснення певних дій зі зброєю, наприклад, ведення прицільної стрільби при відсутності в конструкції прицільних пристосувань, прикладу тощо. Велике значення для індивідуалізації зброї і патронів має врахування та зазначення в постанові про призначення експертизи відомостей про маркувальні позначення на зброї і патронах. Інформація, яку несе маркування, може бути використана для отримання відомостей про моделі зброї, завод-виробник озброєння, номер зброї, час і партію випуску патрона тощо.

Судово-балістична експертиза призначається, зокрема, й при вилученні обрізу гладкоствольної рушниці. В таких випадках виникає необхідність призначення експертизи для вирішення питання про втрату

властивостей мисливської рушниці та про отримані в результаті переробки нові якості. Дана експертиза проводиться з урахуванням комплексу факторів її технічних і балістичних властивостей на момент дослідження і вирішення даного питання можливе тільки в рамках проведення судової експертизи. Крім того в слідчій практиці часто зустрічається саморобна вогнепальна зброя, яка має нетипову технологію виробництва. Виходячи з цього, вирішення питання про віднесення даного об'єкта до вогнепальної зброї у відсутності довідкової інформації про нього буде значно ускладнене і ґрунтуватиметься тільки на суб'єктивному досвіді і знаннях особи, яка проводить розслідування у кримінальному провадженні.

Діагностичні експертні дослідження властивостей об'єктів передбачають встановлення: наявності у зброї окремих властивостей – можливості ведення прицільної стрільби, можливості ведення різних режимів стрільби (безперервної, одиночної) з некомплектної зброї та ін.

До процесуальних помилок, які допускаються слідчим у вказаних кримінальних провадженнях, можна віднести неправильне зберігання об'єктів, предметів, вилучених з місця події, внаслідок чого експерт вводиться в оману. Насамперед, упаковка повинна виключити можливість несанкціонованого доступу до об'єктів без порушення її цілісності. Це забезпечується застосуванням матеріалом, а також способами упаковки об'єктів. Вид і спосіб упаковок визначаються з урахуванням розмірів об'єкта, який подається на експертизу. Упаковка повинна забезпечувати збереження як самої зброї і патронів, так і слідів їх дії на різних об'єктах-носіях. Тут важливо враховувати особливості конструкції зброї і патронів, специфіку слідів їх дії, що визначає характерні прийоми їх упаковки (упаковка повинна забезпечувати фіксоване положення зброї в ній). Наприклад, при поміщенні в герметичну упаковку не відмитих від біологічного матеріалу і не просушених належним чином оболонкових куль, у результаті корозії відбувається втрата важливих ідентифікаційних ознак слідів каналу ствола.

Ретельність і компетентне ставлення слідчого до підготовки матеріалів для проведення відповідної експертизи предметів озброєння, слідів їх дії, тощо забезпечує необхідні умови результативності таких досліджень, встановлення фактів, необхідних для розслідування злочину. Дії слідчого з підготовки матеріалів на експертизу повинні здійснюватися з дотриманням необхідних заходів безпеки поводження зі зброєю, з урахуванням особливостей її конструкції, специфіки утворення слідів її дії.

Правильна технологія призначення судово-балістичної експертизи, з урахуванням організаційно-технічних, процесуальних аспектів, дозволить значно підвищити ефективність використання експертизи при розслідуванні злочинів, передбачених ст. 263-1 КК України. Гармонійне поєднання виділених аспектів і виконання особою, що здійснює провадження, рекомендацій, забезпечить максимальну реалізацію експертизи як важливого засобу доказування, джерела цінних фактичних даних.

Виявлена за результатами експертного дослідження криміналістично значима інформація про природу, стан, властивості зброї, патронів і сліди їх дії може відігравати суттєву роль у кримінально-правовій кваліфікації

діяння, встановленні обставин злочину. Однією з умов результативності таких експертиз під час досудового розслідування є методично правильна і вивірена практикою діяльність слідчого з підготовки матеріалів для подання на експертне дослідження.

Загалом можемо констатувати, що головними причинами експертних помилок діяльнісного характеру при розслідуванні злочинів, передбачених ст. 263-1 КК України, є недотримання методик, які передбачають послідовне дотримання всіх етапів при проведенні дослідження об'єктів; відсутність у експертів належного професійного рівня, практичного досвіду і теоретичних знань; зниження персональної відповідальності за результати досліджень. Зазначені помилки властиві й при проведенні інших експертиз. Усунення цих негативних факторів сприятиме попередженню експертних помилок, а значить, підвищиться якість і ефективність розслідування злочинів цього виду.

Метою проведення вибухотехнічної експертизи є встановлення факту належності відповідного об'єкта до вибухових речовин або речовин, які можна використати як компоненти для виготовлення вибухових речовин, порохових зарядів або піротехнічних засобів; встановлення способу виготовлення вибухових речовин; виявлення мікрослідів вибухових речовин і продуктів їх розкладу на предметах-носіях; встановлення за продуктами розкладання вибухових речовин вихідної речовини, яка була використана для вибуху; встановлення спільної родової належності вибухових речовин (порохових зарядів). Предметом зазначеної експертизи є: віднесення або не віднесення досліджуваної речовини до групи вибухових речовин; визначення елементного складу, характерного для індивідуальних і сумішевих вибухових речовин та піротехнічних складів; визначення типу (виду) вибухових речовин; виявлення слідів продуктів вибуху та пострілу; визначення спільної родової (групової) належності досліджуваних вибухових речовин або продуктів пострілу.

Предметом експертизи продуктів пострілу є встановлення наявності або відсутності факту пострілу зі зброї після останньої чистки, встановлення виду порохового заряду, виявлення продуктів пострілу на снаряді, гільзі, пижі, виявлення продуктів пострілу на руках та одязі особи, що стріляла. Об'єктами дослідження вибухових речовин, продуктів вибуху та пострілу у вказаних кримінальних провадженнях є, як правило: матеріальні носії інформації – речовини, що підозрюються на належність до вибухових речовин; предмети, що можуть бути віднесені до залишків вибухового пристрою (уламки, залишки годинникового механізму та джерел живлення, уривки дроту, частини пакувального матеріалу тощо); предмети-носії, що містять нашарування можливих продуктів вибухового перетворення вибухових речовин (частинки і мікрочастинки речовин, кіптява); порох; вогнепальна зброя; набої, дріб, картеч, пижі тощо; різноманітні предмети-носії.

До питань які можуть бути поставлені експерту при проведенні експертизи вибухових речовин і продуктів вибуху належать: чи є дана речовина вибуховою? Якщо є, то якою саме? Чи можуть використовуватись для виготовлення вибухової речовини надані речовини? Якщо так, то в якому

сполученні? Яким способом – промисловим чи саморобним, виготовлена дана вибухова речовина? Чи є на предметі-носії (вказується, на якому саме) сліди вибухових речовин? Якщо так, то яких саме? Чи є на даному предметі продукти розкладу вибухової речовини? Якщо так, то внаслідок розкладу якої вибухової речовини вони утворились? Яким видом порохового заряду були споряджені набой, за допомогою яких здійснювалися постріли [8, с. 55]?

Слід враховувати, що встановлення походження різних фрагментів вибухового пристрою, складу матеріалів, використаних для виготовлення саморобного вибухового пристрою, можливих джерел отримання цих матеріалів може вирішуватися в рамках криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів. Основними її об'єктами є метал і пластмаса, лакофарбові покриття і паливномастильні матеріали, картон і ізоляційна стрічка, яку часто використовують при виготовленні саморобного вибухового пристрою (волокон, стружки, тирси). Об'єктами криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів також можуть бути годинникові механізми виявлені на місці вибуху.

Порушені питання, зрозуміло, не відображають всього спектру проблем, які мають місце у практиці проведення відповідних судових експертиз при розслідуванні злочинів, передбачених ст. 263-1 КК України. Однак їх вирішення, як видається, дасть можливість визначити низку організаційно-правових та методичних аспектів окреслених нами у статті судових експертиз, сприяти оцінці їх результатів уповноваженими учасниками кримінального провадження.

Висновки. Висновок експерта у кримінальних провадженнях за ознаками ст. 263-1 КК України має вкрай важливе значення, оскільки саме завдяки вказаному джерелу доказів встановлюється подія незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв, вивчати особу у вчиненні цього злочину тощо, перевіряються інші докази з точки зору їх достовірності, допустимості та належності. До типових експертиз віднесено: комплексну молекулярно-генетичну, дактилоскопічну та балістичну (вибухотехнічну); балістичну, трасологічну, вибухотехнічну.

Одним з чинників, який негативно відображається на об'єктивному розслідуванні кримінальних правопорушень цієї категорії, є слідчі та експертні помилки, основними причинами яких є: недотримання методик, які передбачають послідовне дотримання всіх етапів при проведенні дослідження об'єктів; відсутність у експертів належного професійного рівня, практичного досвіду і теоретичних знань; зниження персональної відповідальності за результати досліджень.

Ефективність висновку експерта та використання його слідчим залежить не лише від законності та обґрунтованості підготовки його експертом, вирішення всіх необхідних питань, що ставилися перед ним, а й від допустимості та належності отримання доказів під час проведення слідчих (розшукових) дій та НСРД, на підставі яких проводиться експертиза.

Недопущення та вчасне усунення вказаних негативних чинників сприятиме попередженню експертних помилок, сприятиме ефективності розслідування злочинів цієї категорії.

Перелік посилань

1. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>. (дата звернення 26.03.2022).
2. Лукашевич В. Г., Салтевский М. В. Дидактические материалы к специализированному курсу криминалистики. Научные основы криминалистической методики: в помощь слушателю оперативно-розыскной специализации / КВШ МВД СССР. Киев, 1986. 35 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. № 4651-V1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (дата звернення 26.03.2022).
4. Лазебний Л. Проведення експертизи належності пістолета до вогнепальної зброї з недотриманням вимог ідентифікації зброї ставить під сумнів її висновок: Інтернет-стаття від 24.06.2020. URL: <https://lexinform.com.ua> (дата звернення 26.03.2022).
5. Третяк М. В., Нікітюк В. Г., Коломійцев О. В. Особливості переробки вихолощеної зброї у вогнепальну на прикладі ПМСХ. *Актуальні питання судової експертизи і криміналістики*: зб. матеріал. міжн. наук.-практ. конф. присвяч. 150-річчя з дня народження М. С. Бокаріуса (м. Харків, 18-19.04.2019). Харків: ХНДІСЕ, 2019. С. 234-237.
6. Новак Я. В. Сучасний стан та перспективи розвитку криміналістичного дослідження вогнепальної зброї: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2007. 20 с.
7. Латышов И. В. Некоторые вопросы систематизации объектов судебно-баллистической экспертизы. *Вестник Казанского юридического института МВД России*. 2012. № 4 (10). С. 116-120.

References

1. On Forensic Expertise: Law of Ukraine as of 25.02.1994 No. 4038-XII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>. (in Ukrainian).
2. Lukashevich, V. G., Saltevsii, M. V. (1986). Didactic materials for a specialized course in criminology. Scientific bases of forensic methodology: to help students of operational and investigative specialization. Kyiv. 35 p. (in Ukrainian).
3. Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine of April 13, 2012. No. 4651-V1. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (in Ukrainian).
4. Lazebnyi, L. Carrying out an examination of the pistol's affiliation to a firearm with non-compliance with the requirements of identification of the weapon calls into question its conclusion: Internet article. Retrieved from: <http://lexinform.com.ua>. (in Ukrainian).
5. Tretiak, M. V., Nikitiuk, V. H., Kolomiitsev, O. V. (2019). Features of processing of the spent weapon in the firearm on an example of PMSH. *Current issues of forensic science and criminology*: proceedings of the international scientific and practical conference (Kharkiv, 18-19.04.2019). Kharkiv. P. 234-237. (in Ukrainian).
6. Novak, Ya. V. (2007). Current state and prospects of development of forensic research of firearms: extended abstract of candidate's thesis Juridical Sciences: 12.00.09. Kyiv. 20 p. (in Ukrainian).
7. Latyshov, I. V. (2012). Some issues of systematization of objects of forensic ballistic examination. *Bulletin of the Kazan Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of Russia*. No. 4 (10). P. 116-120. (in Russian).

8. Таран О. В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів проти безпеки виробництва: метод. рек. Київ, 2016. 55 с.

8. Taran, O. V. (2016). The use of special knowledge in the investigation of crimes against production safety: methodological recommendations. Kyiv. 55 p. (in Ukrainian).

PROBLEMS OF APPOINTMENT AND CONDUCTING THE FORENSIC EXAMINATION IN THE INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES UNDER ART. 263-1 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE

S. Peretiатko

Based on the analysis of scientific points of view and practice of investigating the illegal manufacture, processing, or repair of firearms or falsification, the illegal removal or change of its marking, or the illegal manufacture of ammunition, explosives, or explosive devices, typical types of forensic examinations carried out in such criminal proceedings are identified. The values of the selected forensic examinations for criminal procedural proof have been established, typical errors in their appointment and conduct have been identified, ways to prevent and solve them have been proposed.

The effectiveness of the expert opinion and its use by the investigator depends not only on the legality and validity of his preparation by the expert, the solution of all the necessary questions that were put before him/her but also on the admissibility and belonging of obtaining evidence during investigative (search) actions, based on which expertise is being conducted. Prevention and elimination of these negative factors will contribute to the prevention of expert errors, will contribute to the effectiveness of the investigation of crimes in this category.

Key words: forensics examination, investigation, firearms, ballistics, explosive devices.